

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

**СЕКТОР ЗА НАДЗОР НАД
ОБАВЉАЊЕМ ДЕЛАТНОСТИ ОСИГУРАЊА**

СЕКТОР ОСИГУРАЊА У СРБИЈИ

Извештај за прво тромесечје 2013. године

Јун 2013. године

Садржај:

1. Тржиште осигурања.....	3
1.1. Учесници на тржишту	3
Друштва за осигурање	3
Остали учесници на тржишту	3
1.2. Структура портфеља осигурања	4
1.3. Билансна сума и билансна структура	6
Билансна сума	6
Структура активе	6
Структура пасиве	7
2. Показатељи пословања.....	8
2.1. Солвентност.....	8
2.2. Квалитет имовине	8
2.3. Покривеност техничких резерви	8
2.4. Ликвидност	9
3. Аутоодговорност	10
4. Закључак	10

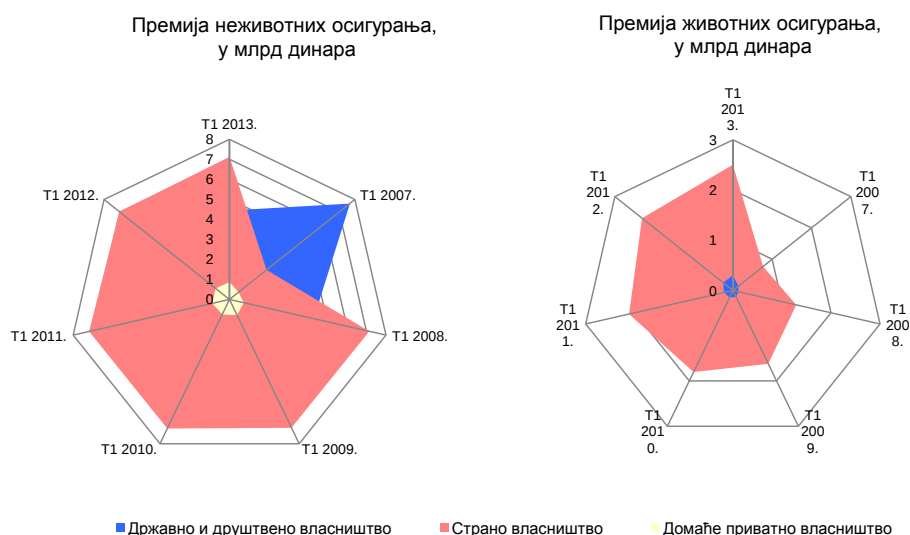
1. Тржиште осигурања

1.1. Учесници на тржишту

Друштва за осигурање

У првом тромесечју 2013. године пословало је 28 друштава за осигурање, што је непромењен број у односу на исти период претходне године. Искључиво пословима осигурања бавила су се 24 друштва, а пословима реосигурања четири друштва. Од друштава која се баве пословима осигурања, искључиво животним осигурањем бави се њих седам, искључиво неживотним осигурањем 11, а и животним и неживотним осигурањем шест друштава.

Посматрано према власничкој структури капитала, од 28 друштава за осигурање 21 је у већинском страном власништву, а седам у домаћем власништву.

Уласком на тржиште и добијањем гринфилд лиценци (13 од 2005. године), друштва за осигурање у страном власништву су у првом тромесечју 2013. бележила, као и раније, преовлађујуће учешће у премији животних осигурања са 89,3%, премији неживотних осигурања са 57,3%, укупној имовини са 67,0%, као и у броју запослених са 65,8%.

Остали учесници на тржишту

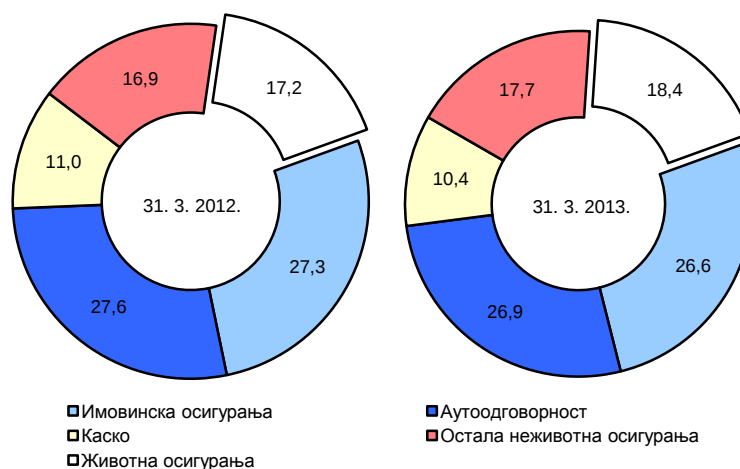
Поред друштава за осигурање, на тржишту послују и: 19 банака које су добиле сагласност за обављање послова заступања у осигурању, 86 правних лица (друштава за посредовање у осигурању и друштава за заступање у осигурању), 105 заступника у осигурању (физичких лица – предузетника), док су овлашћење за обављање послова заступања у осигурању, односно овлашћење за обављање послова посредовања у осигурању добила 14.143 физичка лица¹.

1.2. Структура портфела осигурања

Укупна премија у периоду од 1. јануара до 31. марта 2013. износила је 15,2 млрд динара (136 млн евра или 174 млн USD)², што представља пораст од 2,3% у односу на исти период претходне године.

У структури премије, учешће неживотних осигурања износило је 81,6%, а учешће животних осигурања 18,4%. Пораст учешћа животних осигурања са 17,2% у истом периоду претходне године резултат је пораста тих осигурања од 9,8%.

Укупна премија према врстама осигурања
у првом тромесечју 2012. и првом тромесечју 2013.

Структура премије у периоду од 1. јануара до 31. марта 2013. слична је структури у истом периоду 2012. године, уз бележење највећег учешћа осигурања од одговорности због употребе моторних возила у укупној премији од 26,9%, затим следе осигурање имовине од пожара и других опасности и остала

¹ Стање на дан 17. маја 2013.

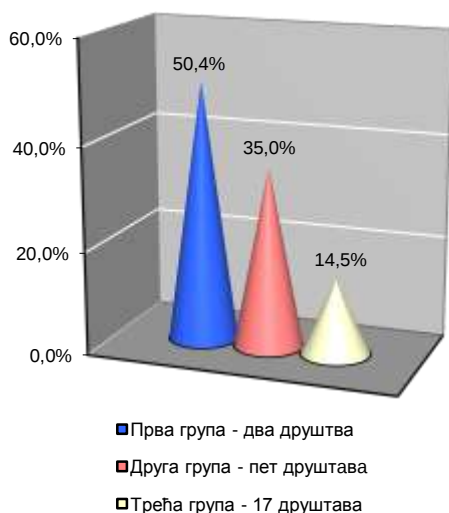
² Према средњем курсу Народне банке Србије на дан 31. марта 2013.

осигурања имовине – имовинска осигурања са 26,6%, животна осигурања са 18,4% и осигурање моторних возила – каско са 10,4%.

Премија неживотних осигурања је у периоду од 1. јануара до 31. марта забележила скроман раст од 0,7% у односу на исти период 2012. године, будући да су премије имовинских осигурања (након раста током целе 2012. године), осигурања од одговорности због употребе моторних возила и осигурања моторних возила – каско забележиле пад од 0,3%, 0,4% и 3,5% респективно.

У аналитичке сврхе извршено је груписање друштава за осигурање према учешћу у укупној премији у три групе, и то тако да прву групу чине два друштва с преко 15% у укупној премији, другу пет друштава са учешћем мањим од 15% и

Учешће у укупној премији
по *reer* групама,
прво тромесечје 2013.

трећу 17 друштава с мање од 3%. У односу на исти период претходне године, дошло је до знатне промене процентуалног учешћа по групама због промене броја друштава у прве две *reer* групе. Наиме, у првом тромесечју 2012. године прву *reer* групу чинила су три друштва, која су покривала укупно 66,1% тржишта, а другу четири друштва са 19,9% учешћа. Број друштава у трећој групи остао је непромењен у односу на прво тромесечје 2012. године, када је чинио 14,0% учешћа у укупној премији.

Концентрација на тржишту мерена *Херфиндал–Хиршмановим* индексом, који представља суму квадрата учешћа,

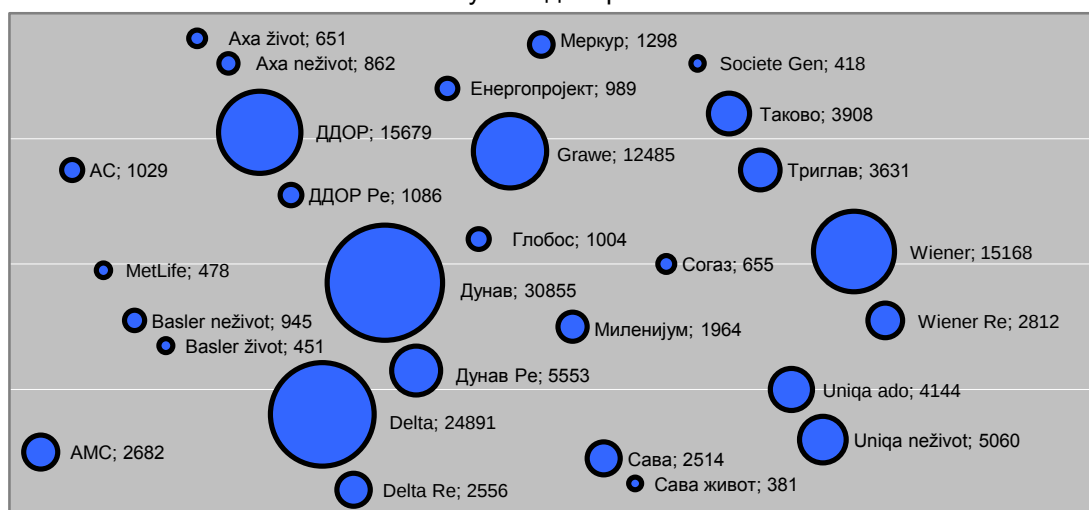
у овом случају билансних сума свих друштава за осигурање, умерена је и у првом тромесечју 2013. године је износила 1.129.

1.3. Билансна сума и билансна структура

Билансна сума

Билансна сума друштава за осигурање повећана је у првом тромесечју на 144,1 млрд динара (1.288 млн евра или 1.649 млн USD), или за 8,0% у односу на исти период претходне године.

Билансне суме друштава за осигурање на дан 31. 3. 2013.
у млн динара

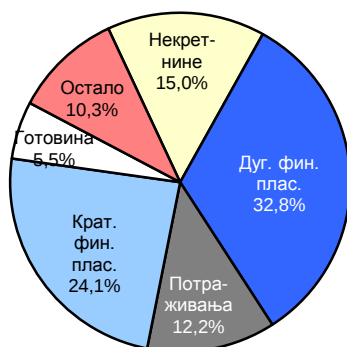
Структура активе

У структури активе друштава за осигурање, са стањем на дан 31. марта 2013, 52,3% односило се на сталну имовину (од чега 36,1% на дугорочне финансијске пласмане и 14,9% на некретнине), а 47,7% на обртну имовину (од чега на краткорочне финансијске пласмане 20,0% и на потраживања 13,0%).

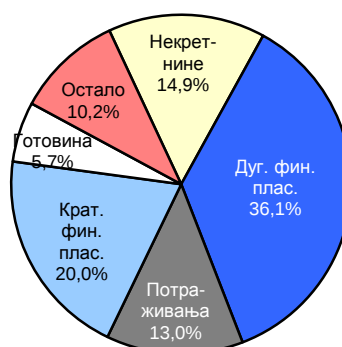
У поређењу с првим тромесечјем 2012. године, када је учешће обртне имовине износило 50,8% (од чега краткорочни финансијски пласмани 24,1% и потраживања по премијама 12,2%), а сталне имовине 49,2% (од чега дугорочни финансијски пласмани 32,8% и некретнине 15,0%), може се закључити да се структура активе донекле променила.

С једне стране, дугорочни финансијски пласмани, као категорија с претежним учешћем у активи, у првом тромесечју 2013. остварили су солидан раст по стопи од 19,0% у односу на исти период 2012, док су, с друге стране, краткорочни финансијски пласмани забележили како номинални пад, тако и пад учешћа у активи.

Структура aktive
на дан 31. 3. 2012.

Структура active
на дан 31. 3. 2013.

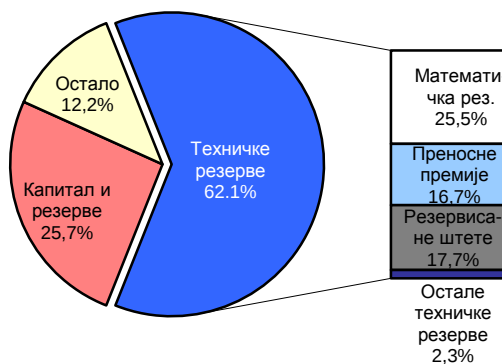

Структура пасиве

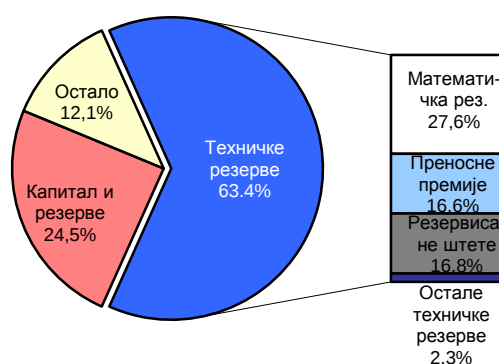
У структури пасиве на дан 31. марта 2013, техничке резерве исказују учешће од 63,4%, а капитал и резерве 24,5%.

Капитал у износу од 35,4 млрд динара у првом тромесечју је забележио раст по стопи од 4,2%, а техничке резерве у износу од 91,4 млрд динара раст од 11,6%, при чему је најзначајније учешће у овим резервама имала математичка резерва, са стопом раста од 18,5%.

Структура пасиве
на дан 31. 3. 2012.

Структура пасиве
на дан 31. 3. 2013.

2. Показатељи пословања

2.1. Солвентност

Солвентност друштва за осигурање зависи од довољности одговарајуће ликвидне структуре и реалне вредности покрића техничких резерви за преузете обавезе, као и од довољности гарантне резерве као вида заштите осигураника у случају непредвиђених губитака у пословању, односно као амортизера за губитке који нису могли бити покривени техничким резервама.

Маргина солвентности је на дан 31. марта 2013. износила 16,3 млрд динара, а гарантна резерва 29,4 млрд динара. На нивоу свих друштава у Србији која се претежно баве *неживотним осигурањима*, однос гарантне резерве и маргине солвентности износио је 183,7%, а код друштава која се претежно баве *животним осигурањима* 191,8%.

2.2. Квалитет имовине

Учешће нематеријалних улагања, некретнина, пласмана у хартије од вредности којима се не тргује на тржишту и потраживања (као облика активе које може карактерисати отежана наплативост) у укупној активи друштава која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* у 2012. години и првом тромесечју 2013. износило је 35,0% и 36,3%, респективно, и указује да, и поред повећања учешћа облика активе, коју може карактерисати отежана наплативост, способност друштава да измире своје обавезе није знатно промењена.

Код друштава која се претежно баве пословима *животних осигурања* наведено учешће је на задовољавајућем нивоу, уз забележено смањење са 4,3% у 2012. години на 3,9% у првом тромесечју 2013. На промену вредности овог показатеља у овим друштвима утицао је номинални пад наведених облика активе.

2.3. Покривеност техничких резерви

Поред адекватног формирања нивоа техничких резерви, друштво је дужно да средстава улаже зависно од врста осигурања које обавља, водећи рачуна о рочности обавеза, профитабилности и дисперзији улагања, а с циљем обезбеђења

заштите интереса осигураника и трећих оштећених лица, односно благовремене исплате штета.

У друштвима која се претежно баве пословима *неживотних осигурања*, након потпуне покривености техничких резерви у последњем тромесечју 2012. године, у првом тромесечју 2013. године уочава се њихова непотпуна покривеност. Наиме, према подацима које су доставила друштва за осигурање, покривеност техничких резерви прописаним облицима активе у првом тромесечју је износила 95,6% (100,2% у 2012).

У друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* покривеност техничких резерви прописаним облицима активе у првом тромесечју је износила 101,3% (100,9% у 2012).

Посматрано укупно у Србији за сва друштва која се баве пословима осигурања, техничке резерве *неживотних осигурања* у првом тромесечју највећим делом биле су покривене државним хартијама од вредности са 32,9%, депоновањем код банака са 21,0%, готовином и инвестиционим некретнинама са по 11,5% и потраживањима за недоспеле премије осигурања са 7,3%. У структури покрића техничких резерви *животних осигурања* најзаступљеније је улагање у хартије од вредности са 87,9%, а затим следи депоновање код банака са 7,1%.

2.4. Ликвидност

Да би друштво било у стању да одговори обавезама, оно мора да води рачуна како о усклађености средстава и обавеза по рочности, тако и о утрживости и квалитету својих средстава. С обзиром на то да су висина и тренутак настанка појединачних штета неизвесни, друштво мора пажљиво да планира структуру својих средстава, пре свега за измирење обавеза по штетама, а онда и осталих обавеза.

У друштвима која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* показатељ усклађености краткорочних средстава (обртна имовина умањена за залихе) и краткорочних обавеза у првом тромесечју 2013. износио је 99,6%, а у 2012. години 103,4%, што указује на умањен ниво ликвидности.

У друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* показатељ усклађености краткорочних средстава (обртна имовина умањена за залихе) и краткорочних обавеза у првом тромесечју 2013. износио је 319,3%, а у 2012. години 343,9%.

3. Аутоодговорност

Обавезним осигурањем власника моторних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима у првом тромесечју 2013. бавило се 12 друштава за осигурање.

Након пораста премије осигурања од аутоодговорности за 3,3% у 2012. у односу на 2011, у првом тромесечју 2013. забележен је њен пад у односу на исти период претходне године за 0,4%.

Концентрација портфеља у овом сегменту је благо смањена, с обзиром на то да су у првом тромесечју три друштва за осигурање с највећим учешћем у премији осигурања од аутоодговорности покривала 59,7% тржишта, а у истом периоду претходне године 61,6% тржишта.

4. Закључак

Из упоредних показатеља првог тромесечја 2013. и истог периода 2012. може се закључити да се задржава позитиван тренд стања и развоја на тржишту осигурања, мада са знаковима успоравања. Издвајају се следеће промене у првом тромесечју 2013:

- остварен је пораст билансне суме сектора осигурања за 8,0% и она износи 144,1 млрд динара;
- остварено је повећање капитала од 4,2% и он износи 35,4 млрд динара;
- остварено је повећање техничких резерви од 11,6% и њихова потпуна покривеност у животним осигурањима, уз непотпуну покривеност у неживотним осигурањима;
- остварено је повећање укупне премије од 2,3% и она износи 15,2 млрд динара;
- учешће неживотних осигурања од 81,6% у укупној премији и даље је доминантно; премија неживотних осигурања је порасла 0,7%, при чему имовинска осигурања, осигурање моторних возила – каско и осигурање од аутоодговорности бележе пад;
- животна осигурања повећавају учешће у укупној премији са 17,2% на 18,4%;
- концентрација на тржишту мерена Херфиндал–Хиршмановим индексом јесте умерена;
- број друштава за осигурање остао је исти у односу на прво тромесечје 2012. године и износи 28, уз смањење броја запослених на 11.405, по стопи од 0,3%.

Кључне области којима би друштва требало да се баве посебно у садашњем тренутку су: корпоративно управљање, које између осталог подразумева адекватно успостављен систем интерних контрола, унапређење управљања ризицима, унапређење техника вредновања улагања, јачање транспарентности, јачање добре праксе пословања и фер односа према клијентима и едукација потенцијалних осигураника. На тај начин ће се допринети јачању поверења осигураника и стварању услова за развој овог сегмента финансијског система и др.

Посебно треба истаћи важност доследног поштовања прописа из области обавезног осигурања у саобраћају, нарочито у погледу ажурности у исплати штета, трошкова спровођења осигурања и примени бонус-малус система.

Такође, ту су и едукација и припрема за примену новог методолошког оквира за управљање ризицима, *Solvency II*. Наиме, адекватно управљање ризицима од кључног је значаја за успешност пословања осигуравача. Управо то је и суштина директиве *Solvency II*, према којој се од осигуравача захтева сагледавање и побројавање свих врста ризика којима су изложени у свом пословању, као и ефикасније управљање овим ризицима. Она уводи сложеније захтеве солвентности ради обезбеђења довољног капитала за ризике којима су друштва за осигурање изложена. Примена захтева директиве, према Нацрту новог закона о осигурању у Србији, планирана је након уласка Србије у Европску унију.